

WIEŚCI AKADEMICKIE

CZASOPISMO
UNIwersytetu
PRZYRODNICZEGO
W POZNANIU

NUMER SPECJALNY XXXI 2024
ISSN 1429-3064

PRO
MEMORIA
2023/2024

Pro Memoria

Jak co roku oddajemy w Państwa ręce specjalne wydanie „Wieści Akademickich” – *Pro Memoria*, poświęcone upamiętnieniu tych, którzy opuścili naszą społeczność w minionym roku akademickim 2023/2024. W listopadowym czasie refleksji wspominamy ich życie, pracę i wkład w rozwój Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. To wyjątkowa okazja, by zatrzymać się na moment i złożyć hołd tym, którzy kształtowali naszą wspólnotę swoją wiedzą, pasją i zaangażowaniem.

ODESZLI OD NAS W 2023 R.

† 10.10

dr inż. Ewa Jerzak

zastępczyni kierownika Ogrodu
Dendrologicznego WLD UPP

† 10.10

dr hab. Alicja Kawka

adiunkt w Katedrze Technologii Żywności
Pochodzenia Roślinnego

† 11.10

dr inż. Waldemar Szymański

adiunkt w Katedrze Obrabiarek
i Podstaw Konstrukcji Maszyn

† 26.11

prof. dr hab. Jerzy Wiśniewski

emerytowany profesor Katedry
Łowiectwa i Ochrony Lasu

† 10.12

prof. dr hab. Ryszard Miś

emerytowany profesor Katedry Techniki
Leśnej (dawniej Katedra Ekonomiki
i Techniki Leśnej)

ODESZLI OD NAS W 2024 R.

† 2.01

dr inż. Piotr Biniek

pracownik naukowo-dydaktyczny

† 30.01

prof. dr hab. Stanisław Rząsa

emerytowany profesor
Katedry Gleboznawstwa

† 21.02

dr Maria Koźlicka

emerytowana pracowniczka
Katedry Botaniki

† 5.03

dr Roman Schefke

pracownik Działu Projektów

† 16.03

dr hab. Elżbieta Kozik

adiunkt w Katedrze Hodowli Roślin

† 28.05

Bożena Nowak

emerytowana pracowniczka Katedry
Nawożenia Roślin Ogrodniczych

† 15.06

prof. dr hab. Janusz Gołaski

emerytowany profesor Katedry Geodezji

† 23.06

prof. dr hab. Andrzej Łyczyński

emerytowany profesor Katedry Hodowli
Zwierząt i Oceny Surowców

† 23.07

prof. dr hab. Bohdan Ważyński

emerytowany profesor
Katedry Techniki Leśnej

† .07

Stefan Adamski

emerytowany pracownik Domu
studenckiego „Maćko”

† 1.08

Marek Hajder

emerytowany pracownik Działu Aparatury

† 13.08

mgr Dorota Wiatr

emerytowana kierowniczką Działu
Osobowego i Spraw Socjalnych

† 19.08

prof. dr hab. Maciej Tomasz Rogalski

profesor Katedry Łąkarstwa i Krajobrazu
Przyrodniczego

Ewa Jerzak	6
Alicja Kawka	7
Jerzy Wiśniewski	8
Ryszard Miś	9
Piotr Biniek	10
Stanisław Rząsa	11
Bożena Nowak	12
Maria Teresa Kozlicka	13
Roman Schefke	14
Elżbieta Kozik	15
Janusz Marian Gołaski	16
Stefan Adamski	17
Andrzej Łyczyński	18
Bohdan Ważyński	19
Marek Hajder	20
Dorota Wiatr	21
Maciej Tomasz Rogalski	22
 Ozdobne i symboliczne rośliny naczyniowe na starych, nieczynnych cmentarzach Wielkopolski	 24

Ewa Jerzak

Ewa Jerzak urodziła się 28 października 1959 r. w Kaliszu. Dzieciństwo i młodość spędziła we Wrocławiu, który uważała za swoje miasto rodzinne. Tam ukończyła Liceum Ogólnokształcące nr 5 im. Jakuba Jasińskiego. Do Poznania przeprowadziła się w 1978 r., rozpoczynając studia wyższe na Wydziale Ogrodnictwa Akademii Rolniczej. Ukończyła je w roku 1983, broniąc pracę pt. „Projekt rewitalizacji parku wiejskiego w Swadziemiu”.

W 1985 r. rozpoczęła pracę w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na stanowisku stażystki. Po roku awansowała na stanowisko inżyniera biologa, a następnie na kuratora największego działu w Ogrodzie – Działu Dendrologicznego. Opiekując się kolekcjami drzew stała się wybitną dendrolożką. Szczególnym zainteresowaniem obdarzyła rodzaj *Cotoneaster* – irga. Podczas swojej długoletniej pracy w Ogrodzie Botanicznym zgromadziła imponującą kolekcję, liczącą ponad 120 taksonów tego rodzaju. Zbiór ten w roku 2007 uzyskał status Narodowej Kolekcji Rodzaju *Cotoneaster*. W 2005 r. uzyskała tytuł doktora nauk rolniczych w zakresie ogrodnictwa, broniąc pracę pt. „Gatunki rodzaju *Cotoneaster* Medik. (*Rosaceae*) rodzime i introdukowane w Polsce oraz możliwości ich zastosowania na terenach zieleni”, wykonaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego Zielińskiego. Dwa lata później opracowanie zostało opublikowane przez wydawnictwo Officina Botanica pt. *Irgi uprawiane w Polsce*.

W roku 2003 została mianowana na stanowisko kierownika Sekcji ds. Utrzymania Terenów Zieleni UAM. Piastując to stanowisko do roku 2009, zaprojektowała zieleni i nadzorowała prace ogrodnicze wokół Kampusu Morasko. W 2009 r. objęła stanowisko pełniącej obowiązki dyrektora Ogrodu Botanicznego. Swoją pracę w Ogrodzie Botanicznym UAM zakończyła w roku 2013. W tym samym roku objęła stanowisko w Ogrodzie Dendrologicznym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. W 2016 r. została zastępcą kierownika Ogrodu, a do Jej głównych zadań należało przede wszystkim opracowanie i aktualizacja numerycznej bazy danych oraz przygotowywanie projektów edukacyjnych, a także projektowanie nowych nasadzeń i kompozycji. Była między innymi współautorką projektu ciągów komunikacyjnych na terenie Kampusu Collegium Cieszkowskich, których przebudowa zakończyła się w lipcu 2024 r. Zaangażowała się także w projekt edukacyjny parku iluminacji „Lumina Park”, powstałego na terenie Ogrodu Dendrologicznego w 2021 r. W ciągu trzech ostatnich sezonów zimowych przyciągał on ponad 200 tys. zwiedzających, dzięki czemu Ogród stał się jedną z najbardziej rozpoznawalnych jednostek Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Najważniejszym

i niestety ostatnim przedsięwzięciem Ewy był projekt nowego Centrum Edukacyjno-Administracyjnego Ogrodu Dendrologicznego. Wraz z dyrektorem Ogrodu dr. inż. Tomaszem Malińskim spędziła nad nim bardzo dużo czasu. W maju 2024 r. rozpoczęła się budowa siedziby Ogrodu, będąca ucieleśnieniem marzeń całego zespołu.

Dendrologia była wielką pasją Ewy. Oprócz pracy w ogrodach botanicznych była też członkiem wielu organizacji naukowych, m.in. Polskiego Towarzystwa Botanicznego i Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego, do którego powstania w 2009 r. istotnie się przyczyniła. Angażowała się również w projekty społeczne, m.in. była przewodniczącą Stowarzyszenia na rzecz drogi i zieleni na ulicy Janosika, członkiem Rady Osiedla „Ławica” oraz przez cztery lata członkiem Komisji Osiedlowej w konkursie „Zielony Poznań”.

Ewa działała także naukowo. Jej dorobek w tym zakresie obejmuje wspomnianą wyżej książkę o uprawianych w Polsce irgach, 13 publikacji o tematyce dendrologicznej, 11 doniesień i 13 prac popularnonaukowych, w tym filmy edukacyjne oraz wiele specjalistycznych ekspertyz. Była też wykładownicą dendrologii na kursach projektowania terenów zieleni oraz autorką i współautorką licznych projektów zieleni realizowanych na terenie obiektów należących do UAM i UPP. Do jej dorobku zawodowego należy zaliczyć również ekspozycję fitogeograficzną w Ogrodzie Botanicznym UAM.

Ewa była osobą wyjątkową – niezwykle otwartą i ciepłą, a przede wszystkim szalenie dobrym Człowiekiem. Zараżała optymizmem i dźwięcznym śmiechem. Kochała życie, ludzi i drzewa. Była naszą przyjaciółką i powierniczką, wspierała nas w trudnych momentach. Zawsze mogliśmy na nią liczyć. Była naszą botaniczną i życiową nauczycielką, mentorką i autorytetem. Zapamiętamy przede wszystkim Jej wspaniały uśmiech, przyjaźń i oddanie.

*Jesteś wciąż z nami
W każdym drzewie, liściu, żdźbłę trawy
W owocach irgi widzimy Twój uśmiech
W szumiących wierzbach słyszymy Twój głos.
Jesteś wciąż z nami...*

[Z. JASKULSKI]

PRZYJACIELE Z OGRODU DENDROLOGICZNEGO

Alicja Kawka

Alicja była rodowitą Wielkopolanką. Można było u niej znaleźć wszystkie cenione cechy przypisywane mieszkańcom tego regionu. Urodziła się w Szamotułach. Tu też otrzymała solidne wykształcenie ogólnokształcące, które umożliwiło jej, mimo ogromnej konkurencji, dostanie się na bardzo oblegane w tamtych latach studia na Wydziale Technologii Rolno-Spożywczej. Pracę magisterską, dotyczącą charakterystyki białek glutenowych wybranych odmian pszenicy, wykonywała pod kierunkiem ówczesnego doktora Mieczysława Jankiewicza. W tamtych czasach realizacja doświadczeń nie była łatwa. Rozdział białek odbywał się w kolumnach wypełnionych sephadexem, umieszczonych w dużej starej szafie chłodniczej. Agregat chłodniczy wiecznie się psuł. Pracę szafy trzeba było nadzorować, a agregat samodzielnie naprawiać. A ponieważ szafa stała w holu budynku, wszyscy przechodzący żartowali, że obok pracy magisterskiej Alicja zdobędzie doktorat z posługiwania się kombinerkami i śrubokrętem. Mimo tych trudności praca magisterska i sama jej obrona ocenione zostały na ocenę bardzo dobrą.

Po studiach Alicja podjęła pracę technologa w Szczecińskich Zakładach Przemysłu Piekarskiego. Po roku jednak wróciła do Poznania, gdzie podjęła pracę nauczyciela zawodu w Technikum Przemysłu Spożywczego. Gdy na Uczelni otwarto studia doktoranckie, postanowiła skorzystać z możliwości kontynuowania pracy naukowej. Promotorem jej pracy doktorskiej został pamiętający ją jeszcze z czasów studenckich prof. dr hab. Mieczysław Jankiewicz.

Wraz z uzyskaniem doktoratu Alicja została zatrudniona w Zakładzie Technologii Zbóż. Jej doświadczenie zawodowe z okresu pracy w przemyśle i typowo „wielkopolskie”

cechy charakteru: rzetelność, skrupulatność, dociekliwość naukowa, a przede wszystkim stawiane nie tylko innym, ale i sobie wysokie wymagania sprawiły, że stała się cenionym specjalistą w dziedzinie piekarstwa i cukiernictwa. Nic dziwnego, że wizytujący nasz Wydział prof. Walter Bushuk podczas swoich odwiedzin zaproponował jej roczny staż w Department of Plant Science na Uniwersytecie Manitoba. Tam z kolei poznała drugiego wybitnego naukowca z branży zbożowej, prof. Yatesa Pomeranza, który po zakończonym stażu w Kanadzie przyjął ją do pracy w swoim instytucie w Washington State University, Pullman, USA.

Po powrocie do kraju Alicja kontynuowała badania naukowe i prowadziła zajęcia dydaktyczne. Jej wykłady były perfekcyjnie przygotowywane i prowadzone, a ich tematyka, obok aspektów naukowych, nawiązywała do zastosowań praktycznych. W 2004 r. uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego. Poza macierzystym Wydziałem i Uczelnią udzielała się społecznie, prowadząc między innymi wykłady na Uniwersytecie III Wieku. W 2015 r. przeszła na emeryturę, mogąc poszczycić się imponującą liczbą cennych publikacji naukowych, wdrożeń oraz rzeszą doskonale przygotowanych do zawodu wychowanków.

W naszej pamięci pozostanie osobą rozpoznawalną w środowisku naukowym nie tylko w kraju, ale i poza jego granicami, o ogromnym autorytecie zawodowym, bardzo wymagającą wobec innych, ale także wobec siebie, a przy tym osobą, na którą w sytuacjach trudnych można było zawsze liczyć.

PROF. DR HAB. WIKTOR OBUCHOWSKI

Jerzy Wiśniewski

Jerzy Wiśniewski urodził się 25 stycznia 1935 r. w Bydgoszczy. Jego ojciec był zawodowym żołnierzem, a matka pracowała jako księgową w fabryce mebli. W 1939 roku beztróskie dzieciństwo zostało brutalnie przerwane wybuchem drugiej wojny światowej. Ojciec trafił na front, a po przegranych bitwach ukrywał się poza miejscem zamieszkania. Natomiast matka wraz z dziećmi (Jerzym i starszym Grzegorzem) pozostała w okupowanej przez nazistów Bydgoszczy. W 1940 r. mały Jerzy rozpoczął naukę w szkole podstawowej. Od wczesnego dzieciństwa wykazywał duże zainteresowanie naukami przyrodniczymi, tworzył swój zielnik, a także kolekcję owadów i muszli. Szkołę podstawową ukończył po zakończeniu wojny w 1948 r. i w tym samym roku rozpoczął naukę w szkole średniej (1948–1952), a następnie studiował na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, najpierw na studiach inżynierskich (1953–1957), a potem magisterskich (1957–1958).

Po ukończeniu studiów podjął pracę w Katedrze (Instytucie) Ochrony Lasu Wyższej Szkoły Rolniczej (później AR) w Poznaniu, wykonując obowiązki laboranta (od 1958), asystenta technicznego (od 1960), starszego asystenta (od 1961) adiunkta (od 1964), docenta (od 1969), profesora nadzwyczajnego (od 1978) oraz profesora zwyczajnego (od 1989). Awans zawodowy i zmiany na stanowiskach pracy były związane z osiągniętymi stopniami i tytułami naukowymi, takimi jak: stopień dr. nauk leśnych (1964) i docenta (= dr hab.) nauk leśnych (1968) oraz tytuł prof. nadzw. nauk leśnych (1978) i prof. zw. nauk leśnych (1989).

Pierwsze publikacje prof. J. Wiśniewskiego ukazały się w 1959 roku i dotyczyły one kilku problemów entomologicznych, zwłaszcza wśród biedronkowatych oraz mrówek spotykanych w środowisku leśnym. Jednak główny nurt badawczy obejmował problematykę akarologiczną, czyli naukę o roztoczach spotykanych w środowisku leśnym. Z tych najważniejszych publikacji (czy też cyklu publikacji) warto wyróżnić m.in. światowe rewizje takich rodzajów roztoczy jak *Dendrolaelaps* (1982), *Nenteria* (1985), *Trichouropoda* (1986–1989), *Sejus* (1991) oraz kompendium wiedzy dotyczące grupy *Uropodina* pt. *Die Uropodiden der Erde* (1993).

Profesor J. Wiśniewski opublikował ponad 400 opisów gatunków nowych dla nauki. Dlatego w uznaniu jego zasług akarologów z Egiptu, Niemiec, Polski i Rumunii nazwali jego

imieniem dwa rodzaje: *Jerzywisniewskia* i *Wisniewskiioplitis* oraz siedem gatunków roztoczy *Trichouropoda wisniewskii*, *Oplitis wisniewskii*, *Trachytes wisniewskii*, *Scutacarus wisniewskii*, *Uroactinia wisniewskii*, *Zercon wisniewskii*, *Arctoseius wisniewskii* oraz jeden gatunek entomopatogenicznego grzyba *Rickia georgii*. W 2024 roku ukaże się zeszyt specjalny czasopisma „*Annales Zoologici*” poświęcony prof. J. Wiśniewskiemu, w którym znajdują się opisy kolejnych nowych gatunków jemu dedykowanych.

W 2005 r. prof. Jerzy Wiśniewski przeszedł na emeryturę, ale nie zamierzał odpoczywać. Mimo skończonych 70 lat intensywnie pracował nad kolejnymi podręcznikami, książkami popularnonaukowymi i biograficznymi, w których przedstawiał życiorysy znanych profesorów entomologów. Przez 64 lata swojej aktywności naukowej opublikował 440 publikacji, głównie z zakresu akarologii i entomologii, w tym 19 książek. Warto w tym miejscu wymienić takie opracowania książkowe jak np. *Ochrona przyrody* (2004, 2009), *Estetyka lasu* (2011, 2014) oraz to najważniejsze i najbardziej znane, jakim jest *Kulturotwórcza rola lasu* (1996, 1999, 2004, 2010, 2012). To było pionierskie spojrzenie na środowisko leśne jako źródło inspiracji twórczej.

Był promotorem w pięciu przewodach doktorskich oraz w dwóch przewodach dr. h.c. W uznaniu zasług na polu naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym otrzymał m.in.: Krzyż Kawalerski (1982) i Orderu Odrodzenia Polski (1999), Medal Komisji Edukacji Narodowej (2004), Kordelas Leśnika Polskiego (2005), odznakę honorową „Zasłużony dla kultury polskiej” (2009), Medal im. Michała Oczapowskiego (2016), Złoty Medal „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas” (2023). Za pracę organizacyjną w Polskim Towarzystwie Leśnym (PTL) otrzymał Srebrną (1988) i Złotą (2002) Odznakę Honorową PTL oraz członkostwo honorowe PTL (2007).

Profesor Jerzy Wiśniewski zmarł 26 listopada 2023 r. w Poznaniu i tam też został pochowany. W pamięci współpracowników pozostanie jako człowiek niezwykle pracowity, który całe swoje życie poświęcił jednej pasji, jaką była nauka. Pozostawił dla nas wszystkich ogromny dorobek naukowy w postaci publikacji, które będą analizowane i cytowane przez dziesiątki lat.

PROF. DR HAB. DARIUSZ J. GWIAZDOWICZ

Ryszard Miś

10 grudnia 2023 r. zmarł prof. dr hab. Ryszard Miś, emerytowany nauczyciel akademicki Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Odszedł od nas Nestor Wydziału Leśnego i Technologii Drewna, długoletni pracownik naukowo-dydaktyczny, wychowawca wielu pokoleń leśników.

Prof. dr hab. Ryszard Miś ukończył studia magisterskie na kierunku leśnictwo (1961) na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. Przed rozpoczęciem pracy naukowej pracował w Lasach Państwowych jako podleśniczy w Nadleśnictwie Skrzyszewo (1955–1956) oraz w Biurze Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa w Szczecinku (1961–1962). W całym okresie zatrudnienia na Uczelni pracował w Katedrze Urządzania Lasu, począwszy od stanowiska asystenta do profesora zwyczajnego. Doktorat sfinalizował w 1970 r., a już na Akademii Rolniczej w Poznaniu – habilitację w 1974 r. Tytuł profesora nadano mu w 1989 r.

Główne kierunki działalności naukowej to produktywność lasu i jej związek ze składem gatunkowym i strukturą drzewostanów, prognozowanie zmian w produktywności i produktywności lasów na podstawie wyników jednorazowej inwentaryzacji urządzania lasu, system regulacyjny gospodarstwa przebudowy lasu oraz wpływ zanieczyszczeń przemysłowych na środowisko leśne Niżu Polskiego.

Jego dorobek naukowy jako autora lub współautora to przede wszystkim 190 publikacji o charakterze rozpraw naukowych, książek i podręczników. Jest autorem podręcznika akademickiego pt. *Urządzanie lasów wielofunkcyjnych* (2003, 2007), twórcą i współautorem *Polsko-angielskiego leksykonu terminologii urządzania lasu i specjalności pokrewnych* (2014) oraz współautorem skryptu *Zagadnienia praktyczne z urządzania lasu* (1984,

1994, 1997, 2001). Był projektodawcą i kierownikiem dwóch projektów badawczych zrealizowanych w Katedrze Urządzania Lasu, finansowanych przez Komitet Badań Naukowych. Wyniki tych badań o charakterze interdyscyplinarnym (botanika, entomologia, fitopatologia, gleboznawstwo) zostały opublikowane w postaci dwóch książek.

Wypromował pięciu doktorów, a jedna rozprawa doktorska została wyróżniona nagrodą indywidualną za najlepszą pracę doktorską na Uczelni.

W okresie swojej działalności naukowej i zawodowej zajmował stanowisko prorektora ds. studenckich (1987–1990), kierownika Katedry Urządzania Lasu (2001–2006), założyciela i kierownika Studium Doktoranckiego na Wydziale Leśnym (1996–2007). Był przewodniczącym poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Leśnego (1973–1979), członkiem Rady Leśnictwa przy Ministrze Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (1997–2001), a także członkiem Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa (2003–2007).

Został odznaczony Srebrną i Złotą Odznaką Honorową Polskiego Towarzystwa Leśnego (1976, 1981), Medalem 175-lecia Studiów Leśnych w Tharandcie (1986) oraz Medalem z okazji 200. Rocznicy Urządzania Lasu w Polsce (1986). Za działalność naukową uzyskał wyróżnienie na Kongresie Światowym Międzynarodowej Unii Leśnych Organizacji Badawczych (IUFRO) w Kioto w 1981 r. Był członkiem grupy roboczej IUFRO S4.04. – Urządzanie Lasu (od 1980) oraz członkiem Polskiego Towarzystwa Leśnego (od 1965) i Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 1980).

PROF. DR HAB. PIOTR ŁAKOMY

Piotr Biniek

Piotr Biniek w 1964 r. ukończył studia magisterskie z zakresu mechanicznej technologii drewna w Wyższej Szkole Rolniczej w Poznaniu. Po odbyciu stażu produkcyjnego w Zakładach Stolarki Budowlanej w Mieroszowie, gdzie pracował na stanowisku mistrza, a później kierownika, w 1965 r. został zatrudniony na stanowisku starszego asystenta w Zakładzie Konstrukcji Mebli i Stolarki Budowlanej Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. 9 listopada 1973 r. mgr inż. Piotr Biniek obronił rozprawę doktorską, która obejmowała aspekty wytrzymałościowego projektowania statycznie niewyznaczalnych konstrukcji skrzydeł okiennych.

Jego zainteresowania naukowe dotyczyły głównie technologii i konstrukcji wyrobów stolarki budowlanej, modelowania połączeń z drewna i tworzyw drzewnych. Współpracował z wieloma ośrodkami naukowymi, w tym: Katedrą Nabytku a Drevárskych Výrobkov Uniwersytetu Technicznego w Zwoleń, Wydziałem Technologii Drewna Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Instytutem Techniki Budowlanej w Warszawie, Centralnym Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym Metalplast w Poznaniu, Centralnym Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym w Wołominie, Normalizacyjną Komisją Problemową 109 PKN, a także z Zakładem Stolarki Budowlanej Polokna Sp. z o.o. w Gnieźnie, Stolbud Okna i Drzwi S.A. w Gorzowie Wlkp.

Swoje prace naukowe publikował w poczytnych czasopiśmie branżowych, takich jak „Przemysł Drzewny”, „Drevo”,

a także w licznych materiałach pokonferencyjnych. Aktywnie uczestniczył w międzynarodowych konferencjach organizowanych przez: Uniwersytet w Zwoleń, Wydział Technologii Drewna Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz cyklicznych konferencjach „Research for Furniture Industry” organizowanych przez Katedrę Meblarstwa.

Dr inż. Piotr Biniek pasjonował się architekturą starych domów z drewna, a w szczególności zmieniającymi się na przestrzeni dziesięcioleci drewnianymi konstrukcjami okien, drzwi, ościeżnic i wrót. Zachwycał się stolarką budowlaną kamienic starego Poznania, zwłaszcza Jeżyc.

Wykształcił wiele pokoleń studentów, absolwentów studiów z zakresu mechanicznej technologii drewna. Z wieloma zachował serdeczne relacje i wdzięczną pamięć wychowanków.

Był bardzo aktywny sportowo. Uwielbiał wyprawy górskie. Grał w siatkówkę i tenisa ziemnego. Między innymi dzięki jego inicjatywie, zaangażowaniu i pracy społecznej w drugiej połowie lat 70. na Akademii Rolniczej w Poznaniu powstała Sekcja Tenisa Ziemnego, której był Prezesem przez kilka kadencji.

Żegnamy wyjątkowego nauczyciela akademickiego, który zawsze obdarowywał nas elegancją, erudycją, szlachetną osobowością, uczynnością i zachwycającym wsparciem. Taki pozostanie w naszej pamięci.

PROF. DR HAB. INŻ. JERZY SMARDZEWSKI

Stanisław Rząsa

Stanisław Rząsa, syn Ludwika i Zofii, urodził się w rodzinie rolniczej 16 marca 1924 r. w Błażowej, pow. Rzeszów. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Błażowej, po czym kontynuował naukę w państwowym gimnazjum i liceum typu matematyczno-przyrodniczego w Rzeszowie, kończąc w 1939 r. trzy klasy gimnazjalne. Podczas okupacji niemieckiej pracował u ojca na gospodarstwie, przygotowywał się do egzaminu maturalnego, służył w szeregach Armii Krajowej. Świadectwo dojrzałości Liceum Ogólnokształcącego otrzymał w 1944 r. Ponadto prof. Rząsa ukończył kurs Oficerskiej Szkoły Piechoty i otrzymał stopień kaprała podchorążego Armii Krajowej. Służył w łączności zrzutowej i w Oddziale Ochrony Zrzutów (Akta „R”). Brał udział w walkach Akcji „Burza” w Podobwodzie Rzeszów – Południe. Za służbę w Armii Krajowej został odznaczony: Krzyżem Armii Krajowej, Brązowym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Medalem Wojska oraz Odznaką Pamiątkową Akcji „Burza”.

Wiosną 1945 r. rozpoczął studia leśne na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Bezpośrednio po ich ukończeniu w 1948 r. został przyjęty przez prof. Feliksa Terlikowskiego na stanowisko młodszego asystenta, a następnie w roku 1950 – starszego asystenta. Awans na stanowisko adiunkta otrzymał trzy lata później. Zajęcia dydaktyczne prowadził na Wydziale Leśnym i Wydziale Rolniczym. W roku 1952 rozpoczął studia na Wydziale Rolniczym naszej Uczelni, kończąc je w 1956 r. Stopień doktora nauk rolniczo-leśnych otrzymał w 1959 r., natomiast stopień naukowy docenta uzyskał w 1963 r.

Po habilitacji Profesor Rząsa został oddelegowany na organizowany wówczas oddział, a następnie Wydział Melioracji Wodnych. Po zorganizowaniu dydaktyki i badań oraz przygotowaniu kadry Profesor wrócił w 1974 r. do Katedry Gleboznawstwa, gdzie w latach 1985–1994 pełnił funkcję kierownika Katedry. Ponadto w okresie 1975–1984 sprawował funkcję prodziekana na Wydziale Rolniczym, przyczyniając się do dynamicznego rozwoju studiów niestacjonarnych. W latach 1976–1986 był członkiem Rady Naukowej Zakładu Agrofizyki PAN w Lublinie. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1973, a profesora zwyczajnego w 1985 r.

Przebieg pracy naukowo-badawczej Profesora można w sposób bardzo syntetyczny ująć następująco. W pierwszych latach pracy uczestniczył w zespołach badawczych gleb leśnych, których celem było poznanie warunków glebowych kształtujących rozwój i produktywność siedlisk leśnych. Wówczas opracowano warunki glebowe dla kilkunastu państwowych nadleśnictw, które ówczesne Ministerstwo Leśnictwa uznało za zakłady doświadczalne. W latach 1949–1956 brał udział w zespołach badawczych kartograficzno-gleboznawczych dla kartografii gleb Polski w skali 1:300 000. Prowadził badania i był współautorem tych map dla powierzchni ponad 2 mln ha, głównie obszaru Wielkopolski i Polski Zachodniej. Ważnym obiektem badań w tym okresie były właściwości gleb piaszczystych,

a ich rezultaty zostały zawarte w rozprawie doktorskiej traktującej o glebach skrytobielicowych na wydmach śródlądowych i piaskach tarasowych. Natomiast rozprawa habilitacyjna pt.: „Geneza i ewolucja mineralnych gleb murszowych na terenie odwodnionym” poświęcona była właściwościom piasków murszastych, ich genezie, rozwojowi i produktywności. Praca ta, na zamówienie Ministerstwa Rolnictwa USA, została w całości przetłumaczona na język angielski.

Ponadto w latach 1950–1960 Profesor Rząsa zajmował się problematyką żyzności gleb rolnych. Między innymi dla badania tej właściwości gleb skonstruował pneumatyczny oporomierz glebowy. Obszerne wyniki tych badań opracował w 12 publikacjach naukowych, wspólnie z profesorem Janem Benderem.

Po 1972 r. głównym obiektem badań Profesora stały się szeroko pojęte problemy degradacji produktywności gleb w rejonach przyległych do odkrywek kopalni węgla brunatnego w Konińsko-Tureckim Zagłębiu Węglowym. W latach 1976–1994 Profesor był kierownikiem ponad 30 opracowań (studiów i ekspertyz gleboznawczych) realizowanych przez Katedrę Gleboznawstwa i Polskie Towarzystwo Gleboznawcze na obszarze ponad 20 tys. ha. Ukoronowaniem wieloletnich badań na terenach objętych oddziaływaniem kopalnictwa odkrywkowego węgla brunatnego była monografia w formie podręcznika pt.: *Problemy odwodnieniowej degradacji gleb uprawnych w rejonach kopalnictwa odkrywkowego na Nizinie Środkowopolskiej*, napisana wspólnie z prof. W. Owczarakiem i prof. A. Mockiem, nagrodzona w 2000 r. nagrodą Ministra Edukacji Narodowej. Autorskim wkładem Profesora w tę monografię było opracowanie klasyfikacji wód glebowo-gruntowych, klasyfikacji gospodarki wodnej gleb oraz klasyfikacji degradacji produktywności gleb wywołanej działalnością odwodnieniową kopalni odkrywkowych.

Podstawowym kierunkiem badań Profesora Rząsy, szczególnie po 1975 r., była szeroko pojęta problematyka struktury gleby, w tym: badania nad wpływem różnych czynników na tworzenie, modyfikowanie, utrwalanie i zanikanie różnych struktur glebowych, głównie struktury agregatowej warstwy uprawnej gleby. Bardzo szerokie możliwości do ścisłego, obiektywnego i wielostronnie dokumentowanego badania czynników i warunków strukturotwórczych pojawiły się w rezultacie przedstawienia przez Profesora nowych koncepcji badań nad strukturą gleb, przede wszystkim struktur modelowanych. W temacie struktury gleby Profesor Rząsa kierował w latach 1975–1990 kilkoma tematami rządowymi i międzyresortowymi, których koordynatorami były Zakład Agrofizyki PAN w Lublinie i Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Problematyka podjętych badań przyczyniła się do opracowania przez Profesora kilkunastu metod badawczych, za które wspólnie z zespołem otrzymał w 1984 r. nagrodę Sekretarza Naukowego PAN. Ukoronowaniem wieloletnich badań nad strukturą

gleb jest obszerna monografia pt.: *Struktura gleb mineralnych*, opracowana przy współautorstwie prof. Owczarzaka.

Osiągnięcia dydaktyczne i badawcze Profesora to przede wszystkim kierowanie 183 pracami magisterskimi, promotorstwo w dziewięciu zakończonych przewodach doktorskich, nadzór nad sześcioma rozprawami habilitacyjnymi, kilkadziesiąt recenzji rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz ponad 220 opracowań naukowych, w tym 72 oryginalne publikacje, w zdecydowanej większości rozprawy naukowe, cztery monografie i 18 oryginalnych metod badawczych. Kilku Jego uczniów piastuje aktualnie stanowiska profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych na naszej Uczelni.

Za osiągnięcia dydaktyczne i badawcze Profesor Rząsa był odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Edukacji Narodowej. Od 1952 r. aż do przejścia na emeryturę w roku 1994 był sekretarzem, a następnie przewodniczącym Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego.

Profesor Stanisław Rząsa zmarł 30.01.2024 w Poznaniu.

PROF. DR HAB. ALICJA NIEWIADOMSKA

1936–2024

Bożena Nowak

W dniu 21 maja 2024 roku odeszła od nas emerytowana pracownica Katedry Nawożenia Roślin Ogrodniczych, wcześniej Zakładu Nawożenia Instytutu Produkcji Ogrodniczej. Jej zaangażowanie i profesjonalizm przez lata pracy były nieocenione. Sumiennie i wzorowo przygotowywała materiały do ćwiczeń laboratoryjnych z przedmiotów takich jak Gleboznawstwo i Nawożenie Roślin, które służyły studentom Wydziału Ogrodniczego. Jej troska o szczegóły i dbałość o wysoką jakość materiałów edukacyjnych miały znaczenie w kształceniu przyszłych

specjalistów. Przez pewien czas pełniła również funkcję pracownika sekretariatu naszej Katedry, gdzie wyróżniała się życzliwością, sumiennością oraz nieustanną gotowością do pomocy innym. Za swoje wieloletnie zasługi oraz zaangażowanie została uhonorowana Nagrodą JM Rektora.

PROF. DR HAB. WŁODZIMIERZ BRĘŚ
PROF. UPP DR HAB. TOMASZ KLEIBER

Maria Teresa Koźlicka

Maria Teresa Koźlicka urodziła się 29 listopada 1930 r. w Gnieźnie, jako córka Jana i Franciszki. Pracę zawodową rozpoczęła w 1952 r., po uzyskaniu dyplomu Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa w Poznaniu, i pracowała do 1955 r. w Klinice Położniczo-Ginekologicznej Akademii Medycznej w Poznaniu przy ul. Polnej, jako pielęgniarka na sali operacyjnej. Następnie pracowała w Okręgowej Przychodni Lekarskiej PKP w Poznaniu do roku 1963. W 1960 r. rozpoczęła stacjonarne studia na Wydziale Biologii i Nauki o Ziemi na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Po uzyskaniu dyplomu w 1965 r. podjęła pracę w Zakładzie Systematyki Eksperymentalnej (później Zakład Genetyki Roślin) na Wydziale Biologii i Nauki o Ziemi UAM. W grudniu 1971 r. przeszła na etat Instytutu Botaniki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie i pracowała na stanowisku starszego asystenta, a po doktoracie w 1978 r. na stanowisku adiunkta, cały czas z miejscem pracy w Zakładzie Genetyki Roślin UAM w Poznaniu.

Doktor Maria Koźlicka specjalizowała się w briologii i jest autorem wielu prac naukowych z zakresu systematyki zmienności wątrobowców, a także współautorem trzech zeszytów „Atlasu rozmieszczenia roślin zarodnikowych w Polsce”, seria IV, vol. 8 (1974), vol. 9 (1977), vol. 10 (1980).

Jesienią 1980 roku Pani Doktor rozpoczęła działalność w strukturach uczelnianych NSZZ „Solidarność” na UAM w Poznaniu i nie zaprzestała tej działalności po ogłoszeniu Stanu Wojennego w dniu 13 grudnia 1981 r.

W dniu 19 kwietnia 1985 r. za to, że „w okresie od lipca 1984 r. do 19 kwietnia 1985 r. w Poznaniu wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami podejmowała działania w celu wywołania niepokoju publicznego przez udział w wydawaniu i rozpowszechnianiu pisma »Solidarność Poznań« oraz sporządzaniu i rozpowszechnianiu ulotek, oświadczeń i innych wydawnictw krytycznych wobec władz państwowych”, została tymczasowo aresztowana i osadzona w Areszcie Śledczym w Poznaniu przy ul. Młyńskiej 1 na okres ponad trzech miesięcy, co skutkowało utratą pracy z powodu wygaśnięcia stosunku pracy z dniem 20 lipca 1985 r.

W wyniku starań liczного grona przyjaciół areszt został uchylony w dniu 29 lipca 1985 roku, z powodu stanu zdrowia. Od 5 sierpnia 1985 roku do 7 lutego 1986 roku Pani Doktor przebywała na leczeniu szpitalnym. Areszt mógł zostać oczywiście uchylony wcześniej, ale te 10 dni powyżej trzech miesięcy potrzebne były po to, aby wygasł stosunek pracy.

Na posiedzeniu w dniu 14 lutego 1986 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu warunkowo umorzył prowadzone przeciwko niej postępowanie na okres dwóch lat.

W tej sytuacji Pani Doktor pozostała bez środków do życia i możliwości pracy na dotychczasowym stanowisku. W wyniku starań grona przyjaciół i wielkiej życzliwości śp. prof. dr. hab. Stanisława Króla znalazła pracę na ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu. Przy zatrudnieniu nie obyło się bez problemów. Profesor Król był – na szczęście bezskutecznie – przez dwa miesiące poddawany naciskom, aby złożony wniosek o zatrudnienie wycofał. Także ówczesny Rektor usłyszał krytyczną uwagę od kontrolera z Ministerstwa: „do działania Uczelni nie mamy żadnych uwag, ale kogo tu Wyście Towarzyszu Rektorze zatrudnili...”.

7 kwietnia 1986 r. Maria Koźlicka podjęła pracę na stanowisku specjalisty, a później starszego specjalisty naukowo-technicznego w Katedrze Botaniki, na ówczesnym Wydziale Ogrodniczym Akademii Rolniczej w Poznaniu (obecnie Wydział Rolnictwa, Ogrodnictwa i Biotechnologii, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu), gdzie kontynuowała dotychczasową pracę naukową.

Gdy w życie weszła Ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne, na naszą usilną prośbę Maria Koźlicka zdecydowała się złożyć wniosek o przywrócenie do pracy. Niestety, Instytut Botaniki PAN w Krakowie nie był zainteresowany naprawieniem krzywd, a Pani Doktor postanowiła, że w takiej sytuacji nie skorzysta z przysługującej jej drogi sądowej.

W Katedrze Botaniki Doktor Maria Koźlicka pracowała do osiągnięcia wieku emerytalnego i zakończyła ją w dniu 30 grudnia 1990 r. Do dziś jest życzliwie wspominana przez współpracowników.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nr 73/2014 Doktor Maria Koźlicka za działalność związkową i opozycyjną otrzymała Krzyż Wolności i Solidarności, którym została odznaczona w dniu 4 czerwca 2014 r. przez Wojewodę Wielkopolskiego Piotra Floraka.

Zmarła 21 lutego 2024 r. w wieku 93 lat. Została pochowana na Cmentarzu Miłostowo w Poznaniu.

MGR INŻ. PAWEŁ URBAŃSKI
KATEDRA BOTANIKI NA WYDZIALE ROLNICTWA,
OGRODNICTWA I BIOTECHNOLOGII

Roman Schefke

4 marca 2024 r. w wieku 82 lat odszedł od nas dr inż. Roman Schefke. Wspaniały nauczyciel akademicki, wybitny działacz związku NSZZ „Solidarność”, a przy tym Człowiek niezwykle skromności i życzliwości.

Doktor Roman Schefke był absolwentem Wydziału Budownictwa Wodnego Politechniki Gdańskiej. Po studiach w 1965 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta w Oddziale Melioracji Wodnych ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, wzmacniając kadre techniczną. Był jednym ze współorganizatorów Wydziału Melioracji Wodnych, który powstał w 1970 r. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych w 1973 roku został awansowany na stanowisko adiunkta w Katedrze Melioracji Rolnych i Leśnych Akademii Rolniczej w Poznaniu. W latach 1976–1981 był zastępcą dyrektora Instytutu Melioracji Rolnych i Leśnych. W roku akademickim 1975/1976 odbył roczny staż w Katedrze Fizyki Gleby Uniwersytetu w Gandawie. Zainteresowania naukowe Doktora Romana Schefkego obejmowały wówczas zagadnienia związane z zastosowaniem izotopów promieniotwórczych w badaniach gospodarki wodnej gleb oraz sterowaniem nawodnieniami i eksploatacją deszczowni, tak istotnymi również dzisiaj.

Ważne miejsce w życiu Doktora Romana Schefkego zajmowała działalność związkowa. Był współorganizatorem Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego Wielkopolska NSZZ „Solidarność” i NSZZ „Solidarność” na ówczesnej Akademii Rolniczej w Poznaniu. W 1980 r. zainicjował budowę pomnika dla upamiętnienia uczestników i ofiar Poznańskiego Czerwca 1956 r. W okresie stanu wojennego był internowany w Gębarzewie.

W 1991 roku przeszedł do pracy w Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, w której od 1993 r. był dyrektorem generalnym Fundacji Gospodarczej. W latach 1991–1997 był członkiem Rady Edukacji Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych, a w latach 1999–2000 – członkiem Zespołu Roboczego ds. Reformy Kształcenia Zawodowego przy Ministerstwie Edukacji Narodowej. Najwierniejszy opis Jego działalności związkowej

i przeżyć z tym związanych znajduje się w książce *Oni tworzyli Solidarność* (Kaźmierczak, Kmieciak, Kretkowska, Talaga, „Głos Wielkopolski”, 2000).

W 2004 r. wrócił do macierzystej Uczelni na stanowisko głównego specjalisty ds. funduszy strukturalnych, na którym zajmował się tak ważnymi zagadnieniami jak: energia geotermalna, efektywność energetyczna oraz zarządzanie energią i środowiskiem.

Dorobek Doktora Romana Schefkego obejmuje wiele publikacji naukowych, a także działań praktycznych, takich jak wdrożenie w Polsce unikatowej technologii budowy ścian oporowych z elementów prefabrykowanych T-wall (patent amerykański) czy wiele projektów kotłowni z pompami ciepła o unikalnym zastosowaniu, umożliwiającym wykorzystanie ciepła odpadowego bądź schładzanie zbiorników tarlakowych. Bardzo ważna dla Pana Doktora była zawsze praca dydaktyczna; był promotorem ok. 30 prac magisterskich i inżynierskich. Jego wielką pasją był tenis. Przez wiele lat był prezesem Sekcji Tenisa Ziemnego Pracowników UP.

Za działalność społeczną został odznaczony m.in. odznaką honorową Za Zasługi Dla Województwa Wielkopolskiego, a pośmiertnie Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Pożegnanie Doktora Romana Schefkego było dla mnie szczególnie trudne, gdyż miałem zaszczyt znać Go od prawie 50 lat, jeszcze jako student, a później współpracownik i młodszy kolega w Instytucie Melioracji Rolnych i Leśnych. Doktor Schefke zawsze cieszył się wielkim autorytetem i szacunkiem studentów oraz współpracowników. Był bardzo koleżeński, życzliwy i chętny do pomocy. Szczególnie zapamiętam też Jego odwagę w trudnych czasach tworzenia NSZZ „Solidarność”, trwanie przy swoich ideałach, a przy tym niespotykaną skromność. Do końca interesował się sprawami Wydziału i Uczelni. Dziękuję za wszystko, Panie Doktorze.

Cześć Jego Pamięci.

PROF. DR HAB. JERZY BYKOWSKI

Elżbieta Kozik

W sobotę, 16 marca 2024, odeszła od nas dr hab. Elżbieta Kozik, nauczyciel akademicki Katedry Żywienia Roślin Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, obecnie Katedry Fizjologii Roślin. Jako jeden ze starszych pracowników tej Katedry miałem zaszczyt i szczęście być świadkiem smutnych i radosnych chwil w życiu osobistym Elżbiety. Wśród tych radosnych należy wymienić macierzyństwo i zdobywanie kolejnych stopni naukowych.

Elżbieta Kozik urodziła się w Poznaniu i była absolwentką Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej w Poznaniu. Ogrodnictwo było Jej wymarzoną dziedziną studiów. Kochała rośliny, znała ich nazwy, odmiany, warunki uprawy, cieszyła się pięknym ogrodem przydomowym. Zainteresowania te miały związek z tradycjami dziadków, którzy mieli zakład ogrodniczy w Poznaniu na Zawadach, w cieniu poznańskiej Katedry. Ogrodnictwo było ważne, jakkolwiek Ela, bo tak się do niej zwracaliśmy, mówiła mi, że gdyby nie ono, zostałaby pielęgniarzką. Miało to istotny związek z Jej wielkim szacunkiem dla życia i dla drugiego człowieka. Szanowała studentów i była bardzo przez nich lubiana. Garnęli się, aby pod Jej kierunkiem wykonywać prace inżynierskie i magisterskie.

Na poznańskiej uczelni rolniczej uzyskała stopnie inżyniera (1980), magistra (1981) i doktora (1989), przedstawiając prace naukowe z zakresu odżywiania roślin ogrodniczych, których promotorem był prof. dr Marian Hoffmann. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w 2006 r. na podstawie dorobku naukowego i dysertacji „Reakcja sałaty głowiastej (*Lactuca sativa* L. var. capitata) uprawianej w szklarni na wybrane czynniki agrotechniczne kształtujące zawartość azotanów”.

Miała lekkie pióro, była autorką lub współautorką 65 oryginalnych prac twórczych, sześciu skryptów, dwóch podręczników akademickich, trzech artykułów popularnonaukowych oraz 18 sprawozdań z badań umownych. W początkowym okresie aktywności naukowej zajmowała się dynamiką pobierania składników pokarmowych jako podstawy efektywnego żywienia roślin ozdobnych uprawianych na nasiona. W późniejszym okresie Jej zainteresowania naukowe skupiały się na problematyce kontrolowanego żywienia roślin ozdobnych i warzywnych, opartego na analizach gleb, podłoży i roślin, umożliwiającym uzyskiwanie optymalnych pod względem ilościowym i jakościowym plonów, oraz na niezanieczyszczaniu środowiska przyrodniczego zrzutami nawozów mineralnych. Na szczególne podkreślenie zasługują badania objęte dysertacją habilitacyjną, w której określiła kumulację w roślinach warzywnych szkodliwych i kancerogennych związków, takich jak azotany, azotyny i metale ciężkie. Opracowała optymalne metody oznaczania azotynów i azotanów oraz wskazała metody uprawy roślin warzywnych, a także zabiegi uprawowe umożliwiające zapobieganie nadmiernemu gromadzeniu azotanów i azotynów w warzywach uprawianych w warunkach polowych i szklarniowych. Na zlecenie Wielkopolskiej Giełdy Rolno-Ogrodniczej wykonała i wdrożyła projekt laboratorium chemicznego do oznaczania azotanów w warzywach i owocach. Prowadziła

badania monitoringowe zawartości azotanów i azotynów oraz metali ciężkich – kadmu i ołowiu – w warzywach produkowanych na terenie Poznania.

Doktor Elżbieta Kozik była cenionym ekspertem w zakresie badań nad wpływem chelatowych i mineralnych form mikro- i makroskładników, takich jak miedź, cynk, mangan i żelazo, na plonowanie i skład chemiczny roślin. W uznaniu tego dorobku, było uzyskanie grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dotyczącego optymalizacji stosowania w praktyce ogrodniczej chelatów żelaza.

Dużym osiągnięciem w Jej dorobku naukowym i dydaktycznym jest współautorstwo podręcznika *Żywienie roślin ogrodniczych. Podstawy i perspektywy*. Przedstawiła w nim najnowsze osiągnięcia naukowe dotyczące wpływu makro- i mikro- i makroskładników na jakość plonów roślin ogrodniczych. Omówiła w nim również rolę i znaczenie pierwiastków korzystnych (beneficial elements) – takich jak sód, krzem, glin, kobalt, selen i jod – w ilościowym i jakościowym kształtowaniu plonów. Te elementy wiedzy naukowej przyczyniły się do optymalizacji żywienia roślin, zwłaszcza w intensywnych uprawach bezglebowych warzyw i kwiatów w warunkach szklarniowych.

Doktor Elżbieta Kozik była cenionym dydaktykiem. Z dużym zaangażowaniem i na wysokim poziomie merytorycznym prowadziła wykłady i ćwiczenia z takich przedmiotów jak: Gleboznawstwo, Kształtowanie środowiska przyrodniczego, Uprawa i żywienie roślin ogrodniczych, Biologiczne skutki chemizacji rolnictwa, Agrotechnika a jakość plonu oraz Ogrodnictwo ekologiczne. Była wymagającym nauczycielem akademickim, jednak bardzo życzliwym dla studentów.

Przez ostatnie trzy lata ciężko chorowała i bardzo cierpiała, a mimo to nigdy nie skarżyła się na swój los. Podała się również do leczenia w ramach medycznego projektu naukowego, aby wyniki badań pomogły w leczeniu innych chorych. Udział w tych badaniach wymagał od Niej, męża Macieja, syna Krzysztofa i całej Rodziny wielkiego poświęcenia, pokory i wysiłku.

Profesor Anna Golcz tak wspomina dr hab. Elżbietę Kozik: „Praca z nią, wspólne zajęcia były prawdziwą przyjemnością. Była wymagającym nauczycielem akademickim i nie tylko dbała o rzetelną wiedzę studentów, ale również wpajała im zasady dobrego wychowania. Studenci darzyli Ją wielkim zaufaniem, zwierali się ze swoich prywatnych problemów i często prosili o radę. Pomagała wszystkim, nie tylko dobrym słowem, ale przede wszystkim czynem. Była osobą życzliwą i szlachetną. Ela była dla mnie zawsze wielkim wsparciem. Jestem Jej wdzięczna za wszelkie dobro, którego z Jej strony doświadczyłam”.

Elu, My, Pracownicy Katedry Żywienia Roślin, którzy dzieliliśmy z Tobą piękny czas pracy naukowej, dydaktycznej i spotkań rodzinnych, żegnamy Cię. Odeszłaś za wcześnie, ale pozostaniesz w naszych sercach, pamięci i modlitwie.

PROF. DR HAB. ANDRZEJ KOMOSA,
PROF. DR HAB. ANNA GOLCZ

Janusz Marian Gołaski

Marian Gołaski urodził się 16.08.1929 r. w Siekierkach Wielkich, a całą swoją karierę zawodową jako dydaktyk-naukowiec związał z Akademią Rolniczą w Poznaniu, obecnie Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu, będąc pracownikiem i jednocześnie wieloletnim kierownikiem Katedry Geodezji (1973–1997) oraz kuratorem uczelnianej składnicy map (1976–1999). Po uzyskaniu matury w Liceum Ogólnokształcącym we Wrześni (1950) w latach 1950–1956 studiował na kierunku geodezja i kartografia na Wydziale Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. Po ukończeniu studiów pracował w Poznaniu kolejno: w Państwowym Przedsiębiorstwie Fotogrametrycznym na stanowiskach redaktora nazw na mapach topograficznych i starszego topografa, a następnie inżyniera geodety w Biurze Geodezji i Urzędzie Terenów Rolnych. Od kwietnia 1963 r. aż do przejścia na emeryturę (1999) był zatrudniony w Katedrze Geodezji Akademii Rolniczej w Poznaniu, kolejno na stanowiskach starszego asystenta, adiunkta, docenta i profesora nadzwyczajnego. Stopień doktora nauk technicznych uzyskał na podstawie rozprawy „Toponomastyka kartograficzna. Podstawy teoretyczne. Metodyka polowych prac nazewniczych”, obronionej na Wydziale Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej w 1964 r., natomiast stopień doktora habilitowanego uzyskał 6 lat później, przedstawiając monografię „Kształtowanie się mapy wsi w Polsce do końca XVIII wieku. Studia nad genezą wielkoskalowej informacji kartograficznej”. Ukoronowaniem kariery naukowej Janusza Gołaskiego było nadanie tytułu profesora w 1988 r.

Pan Profesor wszystkie kroki kariery zawodowej związał z Akademią Rolniczą w Poznaniu – z Katedrą Geodezji, a następnie z Zakładem Geodezji i Kartografii Środowiska. Aktywnie brał udział w tworzeniu i doskonaleniu programów nauczania geodezji i kartografii, czego efektem było wprowadzenie przez 20 wydziałów szkół wyższych w Polsce opracowanych przezeń programów podstawowych obliczeń geodezyjnych. Wypromował pięciu doktorów i kilkudziesięciu magistrów. Był recenzentem wielu prac doktorskich i habilitacyjnych oraz wniosków profesorskich.

Janusz Gołaski był członkiem licznych organizacji naukowych. Aktywnie działał w Zespole Historii Geodezji Instytutu Historii Nauki i Oświaty PAN, a od 1973 roku – w Zespole Historii Kartografii. Był członkiem Komitetu Geodezji PAN (od 1993), Komitetu Narodowego ds. Współpracy z Międzynarodową Asocjacją Kartograficzną (od 1992), Komisji Kartografii Teoretycznej Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej (od 1995), Grupy Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych (od 2002), Rady Redakcyjnej „Polskiego Przeglądu Kartograficznego” (od 1973), a w latach 2016–2020 Editorial Advisory Board „Polish Cartographical Review”, Komisji Ustalania Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (ekspert od 1979, członek od 1986) oraz Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych Poza

Granicami RP przy Głównym Geodecie Kraju (od 2000). W środowisku poznańskim Profesor Janusz Gołaski przewodniczył Zespołowi Onomastycznemu Komisji Badań Regionalnych PAN (od 1983).

Osobny rozdział w działalności Janusza Gołaskiego stanowi działalność w stowarzyszeniach społecznych. Od 1956 r. udzielał się w Stowarzyszeniu Geodetów Polskich (SGP). Za działalność na rzecz SGP został odznaczony srebrną, złotą i diamentową odznaką honorową oraz medalem 100-lecia SGP. Jako członek (od 1995) Stowarzyszenia Kartografów Polskich w 2017 roku został odznaczony medalem im. prof. Andrzeja Makowskiego. W poznańskim Klubie Inteligencji Katolickiej pełnił funkcję prezesa w latach 1991–1999. Od 1994 roku był wiceprezesem, a później prezesem Fundacji „Korab Wielkopolski” Klubu Inteligencji Katolickiej, a od 1990 roku – członkiem Oddziału Wielkopolskiego Polskiego Towarzystwa Ziemiańskiego.

Biogram Pana Profesora jest bogaty, a osiągnięcia liczne. Opublikował ponad 120 oryginalnych prac naukowych, w tym osiem monografii, jak również ponad 30 innych opracowań naukowych. Zainteresowania Profesora wiązały się z kartografią i obejmowały nazewnictwo miejscowe, historię geodezji i kartografii, teorię mapy oraz sposoby badania zmian środowiska na podstawie dawnych map i opisów topograficznych. Pan Profesor w pracach naukowych łączył rozważania teoretyczne z wnioskami i rozwiązaniami praktycznymi, które prezentował nie tylko w postaci licznych artykułów naukowych, ale również na konferencjach międzynarodowych i krajowych. Na podkreślenie zasługuje sformułowanie teorii toponomastyki kartograficznej, opartej na logicznych i semantycznych podstawach, czego efektem były praktyczne rozwiązania i zastosowania. Należą do nich m.in. opracowanie nazw wodnych Pojezierza Wałeckiego, nazw miejscowych byłego województwa poznańskiego i Przewodnika toponomicznego wydanego przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

W dziedzinie historii kartografii i teorii mapy w swoich pracach naukowych Profesor uzasadnił tezę, że struktura mapy powstawała i kształtowała się w opozycji do wcześniejszych środków przekazywania informacji topograficznych, jakkolwiek przez dłuższy czas ulegała wpływom tych środków. Przewodzone studia porównawcze nad różnymi formami przekazywania informacji doprowadziły do sformułowania strukturalnej koncepcji mapy, według której przekaz nie zależy od rodzaju znaków, lecz od ich wzajemnego układu, również w warunkach postępującej informatyzacji w kartografii.

Dokonania Profesora Janusza Gołaskiego obejmują również kartograficzne badania zmian środowiska w czasie. Ich wynikiem jest pięć tomów *Atlasu rozmieszczenia młynów wodnych w dorzeczu Warty, Brdy i części Baryczy w okresie 1790–1960* oraz prace poświęcone zmianom użytkowania gruntów. Liczne opracowania będące rezultatem prowadzonych pod kierunkiem Profesora zespołowych badań nad programem i metodyką

mapy dziedzictwa wsi stanowią cenne źródło narodowej kultury. Zespołowy charakter mają również prace nad słownikiem kartograficznym, w których Profesor zajął się terminologią nazewnictwa kartograficznego. W 2011 r. Profesor został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi w kultywowaniu tradycji narodowej, pielęgnowaniu polskości oraz rozwijaniu świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

Niestety, Profesor odszedł od nas 15 czerwca 2024 r. Spoczął na cmentarzu parafialnym w Wierzenicy obok małżonki,

dr Krystyny Górskiej-Gołaskiej. W osobie Profesora straciliśmy zasłużonego członka społeczności uniwersyteckiej, cenionego naukowca i nauczyciela akademickiego, niekwestionowany autorytet, wychowawcę wielu pokoleń młodzieży akademickiej i kadry naukowej, miłośnika przyrody, Człowieka niezwykle pracowitego, skromnego i życzliwego.

DR INŻ. MICHAŁ KOZŁOWSKI,
DR INŻ. MARIA JANKOWSKA

zm. 2024

Stefan Adamski

Stefan Adamski rozpoczął pracę w Domu Studenckim „Maćko” w 1985 r., od samego początku dbając o to, aby każdy student mieszkający w akademiku cieszył się pełnym komfortem i poczuciem bezpieczeństwa. Jego zaangażowanie i profesjonalizm były bezcenne – zawsze gotów do pomocy, niezależnie od godziny czy sytuacji. Wspominamy go jako człowieka nie tylko niezwykle kompetentnego, ale też ciepłego i cierpliwego, zawsze pełnego życzliwości.

Pan Stefan na zawsze pozostanie w naszej pamięci nie tylko jako niezawodny fachowiec, lecz przede wszystkim jako człowiek, który swoją pracą i postawą wnosił spokój oraz pozytywną energię do naszego codziennego życia.

MGR KAROLINA SZYBOWICZ

Andrzej Łyczyński

Dnia 23 czerwca 2024 roku pożegnaliśmy naszego kolegę, cenionego wykładowcę i pracownika naukowego Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach, prof. dra hab. Andrzeja Łyczyńskiego.

Urodził się 24.11.1940 r. w Tarnowie, w rodzinie ziemiańskiej. Świadczenie dojrzałości uzyskał w Państwowym Technikum Rolniczym w Witkowie k. Gniezna. W 1969 r. ukończył Wydział Hodowli Zwierząt Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu i rozpoczął pracę na macierzystym wydziale. Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1972 r. W 1992 Rada Wydziału Zootechnicznego nadała Mu stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie zootechniki, specjalność: biologia rozrodu świń. Tytuł profesora nauk rolniczych uzyskał postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 marca 2004 r. Od roku 1993 do przejścia na emeryturę pełnił funkcję kierownika Katedry Surowców Pochodzenia Zwierzęcego. W swojej pracy naukowej skupiał się na zagadnieniach związanych z biologią rozrodu trzody chlewnej, oceną wartości rzeźnej i jakości mięsa zwierząt gospodarskich, przede wszystkim świń, ale także bydła i owiec. Efektem działalności naukowej Profesora jest około 150 oryginalnych prac twórczych, ponad 50 prac konferencyjnych, dziesiątki artykułów popularnonaukowych. Jest autorem lub współautorem trzech książek. Był promotorem czterech prac doktorskich, recenzentem w przewodach habilitacyjnych i doktorskich oraz w doktoracie *honoris causa*.

Profesor odbył liczne staże naukowe i naukowo-produkcyjne, między innymi na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie,

w Wyższej Szkole Weterynaryjnej w Brnie, Państwowym Instytucie Weterynarii. Zawsze stawiał na ścisły kontakt nauki z praktyką. Profesor w okresie kariery zawodowej był wielokrotnie nagradzany za działalność naukową, dydaktyczną i organizatorską. Został odznaczony między innymi medalem „Za zasługi w Rozwoju województwa Poznańskiego” – 1980, medalem „Zasłużony dla Rolnictwa” – 2004, „Złotym Krzyżem Zasługi” – 2005, „Medalem Komisji Edukacji Narodowej” – 2009.

Andrzej Łyczyński był nie tylko znanym i cenionym naukowcem, ale też lubianym przez studentów wykładowcą akademickim, wychowawcą kilku pokoleń zootechników. Człowiekiem otwartym, rodzinnym i życzliwym. Prywatnie w wolnych chwilach oddawał się majsterkowaniu i wędkowaniu. Lubił spokój wsi i kontakt z naturą. Od najmłodszych lat uczył też kontaktu ze zwierzętami i naturą swoich dwóch wnuków, Jakuba i Aleksandra. Rodzinnie pasję do nauk przyrodniczych dzieliła z nim żona Anna, z zawodu mikrobiolog. Syn Przemysław i synowa Magdalena od lat związani są z branżą energetyczną i inwestycyjną. Geny dziadka Profesora już teraz mocno ujawniają się w zainteresowaniach do eksperymentów chemicznych i laboratoryjnych młodszego wnuka Aleksandra. Można tu zacytować słowa Pieśni III Horacego – „Nie wszystek umrę”. Cześć Jego Pamięci.

ANNA ŁYCZYŃSKA,
DR HAB. KAROLINA SZULC

Bohdan Ważyński

Urodził się 27 grudnia 1930 r. w Poznaniu. W 1950 r. uzyskał maturę w Liceum Ogólnokształcącym w Pile. W latach 1950–1954 studiował na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. Po studiach podjął pracę w Sekcji Urządzania Lasu Koszalińskiego Okręgu Lasów Państwowych w Szczecinku. W latach 1955–1956 kontynuował studia leśne w Poznaniu, uzyskując 8 października 1956 r. dyplom magistra leśnictwa. Od 1 listopada 1956 r. podjął pracę w Katedrze Urządzania Lasu Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. W 1965 r. uzyskał stopień doktora nauk leśnych, a dziewięć lat później tytuł naukowy doktora habilitowanego. W 1982 r. uzyskał awans na stanowisko docenta, a w 1989 r. tytuł profesora nadzwyczajnego. Ostatni awans na stanowisko profesora zwyczajnego nastąpił w 1998 r.

Dorobek Profesora obejmuje 40 oryginalnych opublikowanych prac twórczych, 14 podręczników, skryptów i książek, 40 artykułów naukowych oraz 29 opracowań niepublikowanych. Na szczególne podkreślenie zasługuje podręcznik pt. *Urządzanie i zagospodarowanie lasu dla potrzeb turystyki i rekreacji lasów wielofunkcyjnych*, który doczekał się w ciągu kilku lat aż czterech wydań. Przez wiele lat stanowił on znaczące osiągnięcie dydaktyczne, będąc jedynym takim opracowaniem w skali kraju. Autor koncepcji urządzania parków narodowych; oryginalnego systemu klasyfikacji typów drzewostanów, umożliwiającego wyznaczanie drzewostanów do przebudowy; oraz modeli rozwojowych typów drzewostanów w Krainie Mazursko-Bałtyckiej na siedlisku LMśw. Współautor projektu zastosowania elektronicznej techniki obliczeniowej (ETO) w urządzaniu lasu, co zostało wykorzystane w Instrukcji urządzania lasu z 1980 r. Autor mapy zagrożeń dla kompleksów leśnych nadleśnictw OZLP Poznań i wynikających z nich przestrzennych funkcji lasów oraz obszarów, na których należało zwiększyć ich lesistość.

Profesor był niepodważalnym autorytetem i ekspertem w zakresie urządzania i zagospodarowania lasu dla potrzeb turystyki i rekreacji, zwłaszcza w odniesieniu do lasów komunalnych. Według koncepcji Profesora wykonano wzorcowe plany urządzania lasu komunalnego miasta Poznania na lata 1993–2002, 2003–2012, 2013–2022 oraz 2023–2032. Bogate doświadczenie i wiedza Profesora zaowocowały opracowaniem w 2007 r. zasad prowadzenia gospodarki leśnej wokół aglomeracji miejskich.

W dziedzinie dydaktycznej prowadził ćwiczenia i wykłady z przedmiotów „Urządzanie lasu”, „Propedeuetyka leśnictwa”, „Rekreacyjne zagospodarowanie lasów”, „Zalesienia gruntów porolnych”, „Gospodarka leśna w lasach ochronnych” oraz

seminaria dyplomowe. Prowadził też szereg szkoleń dla pracowników Lasów Państwowych i lasów komunalnych. Wykładowca na Studiach Podyplomowych „Ochrony Środowiska Leśnego” i „Urządzania lasu”. Był wykładowcą przedmiotu „Gospodarka leśna” na Wydziale Nauk Przyrodniczych Wszechnicy Mazurskiej w Olecku. Wypromował dwóch doktorów. Recenzował wiele prac doktorskich i habilitacyjnych oraz był autorem opinii o kandydatach do tytułu naukowego profesora. Recenzował wiele prac naukowych zgłaszanych do druku w różnych wydawnictwach. Był też opiniodawcą projektów badawczych.

Oprócz obowiązków dydaktycznych i pisania prac naukowych Profesor pełnił różne funkcje organizacyjne i administracyjne. W latach 1987–1990 był prodziekanem Wydziału Leśnego ds. studiów dziennych. Ponadto był aktywnym przewodniczącym i członkiem komisji rektorskich i wydziałowych. Przez wiele lat był pełnomocnikiem Dziekana ds. praktyk robotniczych. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Leśnego i Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Za swoją działalność zawodową i społeczną wielokrotnie był wyróżniany przez Rektora Akademii Rolniczej w Poznaniu. W 1977 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a w 1987 r. – Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2003 r. wyróżniony przez Polskie Towarzystwo Leśne złotą odznaką honorową. Za szczególne zasługi dla leśnictwa w 2001 roku został uhonorowany kordelą leśnika polskiego przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

1 października 2001 r. przeszedł na emeryturę. Pracownicy Katedry, Wydziału, Uczelni, współpracownicy z różnych instytucji pamiętają Go jako życzliwego człowieka, zawsze gotowego do rozmów o lasach i leśnictwie, zwłaszcza powiązanych z lasami miejskimi. Jego wiedza i autorytet były wzorem dla młodszych kolegów, adeptów nauki, jak i dla studentów. Jego pasją było dzielenie się wiedzą i historią. Profesor zawsze wiedział o wszystkich rocznicach, wydarzeniach w Katedrze i na Wydziale. Jakże często zaczynał rozmowę od słów: „Panie kolego, pamięta pan, jaki dziś mamy dzień?” Zazwyczaj pytany nie pamiętał i wtedy Profesor mu to objaśniał. Już na emeryturze Profesor co jakiś czas przedstawiał kolejny rękopis, który stanowił opracowanie tematu powiązanego z pracownikami Katedry lub rodziną. Jeszcze nie tak dawno w rozmowie telefonicznej przedstawiał kolejne plany. Niestety, nie będą one już zrealizowane.

DR HAB. ROMAN JASZCZAK

Marek Hajder

Marek Hajder, urodzony 28 kwietnia 1950 r. w Grodzisku, zapisał się w historii Uczelni jako niezwykle zaangażowany i oddany pracownik Działu Aparatury Naukowo-Badawczej i Dydaktycznej. Jego pierwsza współpraca z Uczelnią miała miejsce w latach 1974–1982, jednak na stałe związał się z nią w 1988 r. To właśnie w Dziale Aparatury przez lata rozwijał swoje umiejętności, dzieląc się wiedzą techniczną oraz pasją do nowoczesnych technologii.

Marek był nie tylko specjalistą w swoim fachu, ale także osobą o wielkiej empatii i gotowości do pomocy. Jego zaangażowanie przekraczało oczekiwania – zawsze służył pomocą, zarówno w kwestiach technicznych, jak i organizacyjnych. Był współtwórcą wielu nowoczesnych rozwiązań, m.in. przy tworzeniu materiałów filmowych i komputerowych prezentacji, które służyły dydaktyce i badaniom naukowym. Jego doświadczenie okazało się nieocenione również przy zakupach sprzętu audio-wizualnego, co przyczyniło się do unowocześnienia Uczelni i podniesienia standardu jej wyposażenia.

Cechowała go profesjonalna wiedza, ale także niezawodna dyspozycyjność. Nierzadko pracował w godzinach popołudniowych oraz w dni wolne od pracy, wspierając Uczelnię przy organizacji i obsłudze prezentacji audiowizualnych podczas różnych wydarzeń. Był prawdziwym filarem, na którym można było polegać – dla współpracowników zawsze gotów do działania, z nieodłączną życzliwością i pozytywnym nastawieniem.

Marek Hajder przeszedł na emeryturę 26 lutego 2016 r., choć jeszcze przez kolejne dwa lata, do 2018 r., pozostawał związany z Uczelnią, wspierając ją swoją wiedzą i doświadczeniem. Jego wkład w rozwój UPP oraz zaangażowanie na rzecz społeczności akademickiej na zawsze pozostaną w pamięci tych, którzy mieli okazję z nim współpracować.

MGR KAROLINA SZYBOWICZ

Dorota Wiatr

Dorota Wiatr, urodzona 17 stycznia 1957 r. w Poznaniu, to osoba, której kariera zawodowa jest przykładem nieustannego oddania sprawom akademickim. Jej droga zawodowa rozpoczęła się od ukończenia studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1980 r. To solidne wykształcenie stało się fundamentem przyszłych sukcesów zawodowych. Karierę zawodową rozpoczęła bezpośrednio po studiach, gdy podjęła pracę w Dziale Kadr, a następnie w Dziale Organizacyjno-Prawnym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Już wtedy wyróżniała się skrupulatnością oraz zaangażowaniem, co z czasem otworzyło Jej drzwi do kolejnych stanowisk. W 1996 r. rozpoczęła pracę w dawnej Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, gdzie po raz kolejny udowodniła swoje zdolności organizacyjne i administracyjne.

Przełomowy moment w Jej karierze nastąpił w 2003 r., kiedy po rozstrzygnięciu konkursu objęła stanowisko kierownika Działu Osobowego na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu. Profesjonalizm i umiejętność zarządzania zespołem sprawiły, że w 2005 r., po połączeniu Działu Osobowego z Działem Socjalnym, powierzono Jej kierowanie nowo utworzonym Działem Osobowym i Spraw Socjalnych. Dorota Wiatr nie tylko doskonale zarządzała podległym sobie zespołem, ale również dbała o to, aby każdy pracownik Uczelni czuł się doceniony i wysłuchany.

Jej wkład w rozwój wewnętrznych struktur Uczelni był nieoceniony. Brała czynny udział w tworzeniu i opracowywaniu licznych regulaminów, takich jak Regulamin pracy, Regulamin podziału funduszu socjalnego, Regulamin przyznawania nagród oraz Regulamin premiowania i awansowania. Każdy z tych dokumentów odzwierciedlał głębokie zrozumienie potrzeb zarówno pracowników, jak i samej Uczelni.

Pani Dorota z wielkim zaangażowaniem uczestniczyła również w organizacji najważniejszych wydarzeń uczelnianych, takich jak inauguracje roku akademickiego, obchody Dnia Patrona, promocje doktorskie i habilitacyjne oraz uroczystości wręczania odznaczeń państwowych i uczelnianych. Jej obecność i wkład w te wydarzenia były zawsze zauważalne, co świadczy o głębokim oddaniu społeczności akademickiej.

W latach 2016–2020 mgr Dorota Wiatr pełniła zaszczytną funkcję członka Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu oraz Kolegium Elektorów, gdzie Jej głos był ważnym elementem podejmowanych decyzji. W uznaniu zasług w 2013 r. została uhonorowana Złotym Medalem za Długoletnią Służbę przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

MGR KAROLINA SZYBOWICZ

Maciej Tomasz Rogalski

Maciej T. Rogalski urodził się 14 czerwca 1943 r. w Warszawie. Był absolwentem I Liceum Ogólnokształcącego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu. W latach 1961–1966 studiował na Wydziale Hodowli Zwierząt Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. Pracę magisterską pt. „Wpływ pasącego się bydła na ruin pastwiskową na przykładzie ZD Brody” wykonał w Katedrze Uprawy Łąk i Pastwisk pod kierunkiem naukowym prof. dr Mariana Falkowskiego, uzyskując tytuł zawodowy magistra inżyniera hodowli zwierząt. W 1966 r. rozpoczął pracę w charakterze asystenta w Katedrze Uprawy Łąk i Pastwisk WSR w Poznaniu. Na podstawie przedłożonej rozprawy doktorskiej pt. „Charakterystyczne zależności między runią a pasącymi się zwierzętami”, wykonanej również pod kierunkiem naukowym profesora M. Falkowskiego na Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczej w Poznaniu, uzyskał w roku 1972 stopień naukowy doktora nauk rolniczych. W latach 1974–1988 zajmował stanowisko adiunkta, najpierw w Instytucie Uprawy Roli i Roślin, a od roku 1981 w reaktywowanej Katedrze Łąkarstwa. Rada Wydziału Rolniczego dnia 3 listopada 1986 r. nadała dr. Maciejowi T. Rogalskiemu stopień naukowy doktora habilitowanego na podstawie oceny ogólnego dorobku naukowego i przedłożonej rozprawy habilitacyjnej „Smakowitość runi pastwisk dla koni w zależności od jej składu florystycznego i właściwości fitochemicznych”. W latach 1988–1991 zajmował stanowisko docenta, a w latach 1991–1994 profesora nadzwyczajnego. W 1994 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk rolniczych. W 1996 objął Katedrę Ekologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Szczecińskiego (KEiOŚ US), gdzie 1 listopada 2000 r. uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego.

Profesor był uznanym badaczem i osobą rozpoznawalną w środowisku łąkarskim w kraju oraz zagranicą. Realizował zagraniczne staże naukowe, w tym w krajach takich jak: Francja – INRA; Belgia – Katolicki Uniwersytet w Louvain de la Neuve; Wielka Brytania – Macaulay Land Use Research Institute, Aberdeen; Holandia – Wageningen University and Research Centre; Norwegia – Uniwersytet w Oslo oraz w Polsce – IUNG, IŻ, PAN, IMUZ. Wygłaszał referaty i przedstawiał wyniki badań własnych na kilkunastu konferencjach naukowych Europejskiej Federacji Łąkarskiej oraz podczas licznych konferencji krajowych.

Profesor rozwinął nowatorskie i zarazem interdyscyplinarne badania z zakresu etologii zwierząt gospodarskich. Prowadził je w ramach projektów międzyresortowych, kierował własnymi projektami badawczymi, był też kierownikiem i głównym wykonawcą w grantach finansowanych przez Komitet Badań Naukowych. Kierował dwoma grantami promotorskimi MNiSW. Jako wybitny specjalista z zakresu łąkarstwa przez kilka lat był ekspertem i recenzentem w KBN – sekcja „Produkcja roślinna”.

Profesor, po objęciu KEiOŚ US, podjął badania z zakresu ekologii pastwisk, ponieważ wypas zwierząt uważał za ważny

czynnik kształtujący fitocenozy trawiaste. W większym stopniu zajmował się zbiorowiskami ekstensywnie wypasnymi przez rodzime rasy koni i bydła, a także w gospodarstwach ekologicznych. Kontynuował badania nad strategią życiową traw rosnących w różnych siedliskach, nad wzajemnym wpływem różnych zbiorowisk trawiastych w siedliskach naturalnych i antropogenicznych. Oceniał ekstensywne sposoby użytkowania fitocenozy jako formę ich czynnej ochrony.

Wyniki badań opublikował w ponad 140 oryginalnych pracach twórczych – w renomowanych czasopismach zagranicznych i krajowych o zasięgu międzynarodowym, w monografiach, licznych doniesieniach konferencyjnych i artykułach popularnonaukowych. Profesor był autorem/współautorem lub redaktorem naukowym wielu podręczników akademickich i książek, m.in. *Łąkarstwo i gospodarka łąkowa*, *Łąkarstwo*, *Nowoczesne technologie produkcji pasz objętościowych*, *Życie w wodzie i na lądzie*.

Pod kierunkiem prof. Rogalskiego w Katedrze Łąkarstwa wykonano dwie prace doktorskie: „Wybrane elementy organizacji i użytkowania pastwisk dla owiec na tle etologii oraz produkcji i zdrowia zwierząt” (Z. Karzoun, 1991) oraz „Wypas ciągły jagniąt na tle produktywności pastwiska i zachowania się zwierząt” (M. Kłos, 1999). Kolejnych ośmiu doktorantów z sukcesem zakończyło przewody doktorskie realizowane już na Wydziale Biologii US. Profesor wykonał recenzje 10 rozpraw doktorskich i dwóch w postępowaniu habilitacyjnym. Z racji osiągnięć naukowych i uznania w środowisku bardzo często był powoływany na recenzenta prac naukowych publikowanych w uznanych czasopismach krajowych i zagranicznych.

Profesor M. Rogalski był uznanym dydaktykiem i wychowawcą. W Katedrze Łąkarstwa AR w Poznaniu prowadził wykłady z przedmiotów: uprawa łąk i pastwisk, łąkarstwo, etologia zwierząt, rolnictwo na świecie oraz przedmioty specjalizacyjne, natomiast na Wydziale Biologii US wykładał ekologię roślin oraz prowadził seminarium dyplomowe dla magistrantów KEiOŚ. Należy podkreślić, że często były to przedmioty o charakterze autorskim, opracowane na podstawie prowadzonych badań własnych i zainteresowań. Profesor był promotorem ponad 70 prac magisterskich i kilkunastu licencjackich. Wobec studentów był wymagającym nauczycielem akademickim, zawsze jednak życzliwym, serdecznym, wyrozumiałym i pełnym humoru.

Profesor Maciej Rogalski pełnił wiele funkcji, m.in. był wiceprzewodniczącym Sekcji Łąkarskiej Komitetu Uprawy Roślin PAN (1993–1996), wiceprzewodniczącym Sekcji Biologicznej Szczecińskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiego Towarzystwa Agronomicznego, Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Łąkarskiego, a po powrocie do Poznania związał się z Chórem Męskim Kompania Druha Stuligrosza, gdzie realizował swoje pasje śpiewacze.

Profesor został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, wyróżniony Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za rozprawę doktorską, ponadto wielokrotnie otrzymywał nagrody rektorów AR w Poznaniu i US za osiągnięcia naukowe i dydaktyczno-wychowawcze oraz działalność organizacyjną i popularyzowanie wiedzy.

Profesora Macieja Rogalskiego zapamiętamy jako uczonnego i nauczyciela akademickiego o wybitnej aktywności badawczej, szerokiej wiedzy, bogatym dorobku naukowym, osobę

szlachetną, skromną, wierną zasadom i ideałom, o wielkiej życzliwości. Pozostanie w naszej pamięci jako dobry człowiek, prawdziwy Przyjaciel.

Profesor zmarł 19 sierpnia 2024 r. w Poznaniu. Pochowany został obok żony, śp. Profesor Stanisławy Rogalskiej, na cmentarzu Sołackim.

PROF. DR HAB. JAN KRYSZAK

Ozdobne i symboliczne rośliny naczyniowe na starych, nieczynnych cmentarzach Wielkopolski

Moje zainteresowanie roślinami na cmentarzach datuje się od początku 2001 r. Wszystko zaczęło się od dwóch starych nekropolii ewangelickich położonych na terenie województwa wielkopolskiego: w Koźminie (gmina Koźmin) i Koźmińcu (gmina Dobrzyca). Później w latach 2005–2020 podjęłam badania florystyczne na wszystkich starych, nieczynnych już cmentarzach na obszarze całej Wielkopolski w jej fizyczno-geograficznym ujęciu. Mam wiele ciekawych spostrzeżeń i niektórymi z nich tutaj się podzielę.

Dawniej na cmentarzach sadzono wiele gatunków roślin naczyniowych, szczególnie geofitów wiosennych, ponieważ po długiej i szarej zimie z utęsknieniem czekano na kolorowe kwiaty. Wybierano też do sadzenia gatunki, którym od dawien dawna przypisywano znaczenie symboliczne o tematyce religijnej. Miały one wyobrażać nie tylko śmierć, lecz przede wszystkim odradzające się życie i czekającą nas wieczność. Występujący na wielu cmentarzach bluszcz pospolity symbolizował nieśmiertelność i raj, a także przyjaźń i wierność. Obecność bluszczu pospolitego stwierdziłam na 1124 starych wielkopolskich cmentarzach, na 863 występowały również okazy kwitnące i owocujące. Tak liczne występowanie okazów owocujących może sprzyjać jego rozprzestrzenianiu się na obszary leśne. Razem z bluszczem pospolitym sadzono barwinek pospolity, któremu przypisywano podobne znaczenie symboliczne.

Na starych cmentarzach Wielkopolski rodzajem najbogatszym w gatunki są jeżyny. Na wszystkich badanych cmentarzach stwierdziłam 41 gatunków jeżyn i około tysiąca ich stanowisk. Wśród nich są dwa taksony obce dla flory Polski: jeżyna kaukaska i jeżyna smukłokolcowa forma wcinana. Stwierdziłam też obecność gatunków jeżyn nowych dla Wielkopolski: saksońską, kędzierzawolistną i długopęcikową. Gatunkami jeżyn najczęściej występującymi na starych nekropoliach są popielica (418 cmentarzy) i malina (229). Kolejne miejsca zajmują jeżyny leszczynolistna (77) i fałdowana (57). Skąd tak duże nagromadzenie jeżyn na starych cmentarzach naszego regionu? Przyczyną może być ich położenie. Nekropolie zakładano na terenach nieco wyniesionych, więc często stanowiły one zadrzewione wyspy wśród pól, na których chętnie przesiadywały ptaki; to one przynosiły na cmentarze nasiona jeżyn. Rzadziej przynosił je człowiek, traktując jako pewien symbol (dawniej tą ciernistą rośliną otaczano groby samobójców). Jeżyny często tworzą na cmentarzach trudne do przebycia zarośla. Zazwyczaj są to skupiska jednogatunkowe, rzadziej kilkogatunkowe. Zwraca uwagę obecność dwóch taksonów mieszańcowych: jeżyna Baenitza z jeżyną popielicą oraz jeżyna malina z jeżyną popielicą.

A jakie rośliny najchętniej wprowadzali ludzie? W przeszłości na cmentarzach chętnie sadzono różne gatunki

róż. Traktowano je przede wszystkim jako rośliny ozdobne, które miały nadać temu miejscu uroku, budować jego atmosferę. Niemniej i róże – podobnie jak jeżyny – miały swoje znaczenie symboliczne, i to wielorakie. Dziś róże historyczne na czynnych cmentarzach należą do rzadkości. Na wszystkich przebadanych cmentarzach z terenu Wielkopolski odnalazłam 35 taksonów róż, wśród nich 21 obcych dla flory Polski. Sześć to taksony dla Polski nowe: *Rosa foliorosa* (nie ma jeszcze polskiej nazwy), róża 'Poznań', róża pomarszczona × róża girlandowa, róża pomarszczona × róża dahurska, *Rosa rugotida* i *R. ×spaetiana* (te dwa gatunki nie mają polskich nazw taksonomicznych). Można tam również znaleźć wiele mieszańców – niestety, rosną one w miejscach mocno ocienionych, dlatego nie kwitną i nie sposób ich oznaczyć. Profesor Jerzy Zieliński (PAN Kórnik) zasugerował, aby je wykopać i przenieść do ogrodu, na miejsce słoneczne; a gdy zakwitną – oznaczyć. Tak oto w ogrodzie Katedry Botaniki powstała kolekcja 86 róż, które oznaczono i zostaną one przekazane do kolekcji Ogrodu Dendrologicznego UPP.

Florystów zwykle najbardziej interesują gatunki dla Polski i Wielkopolski rzadkie lub nowe. Wymieńmy zatem kilka gatunków obcych, które zostały niegdyś wprowadzone do uprawy na cmentarzach i przetrwały do dzisiaj: migdałowiec karłowaty, brunnera wielkolistna, dzwonek rapunkuł, krokus olbrzymi, orzesznik pięciolistkowy, kasztan jadalny, śnieżnik Forbesa, śnieżnik sardyński, żylistek wysmukły, żylistek drobnokwiatowy, rannik zimowy, wilczomlecz groszkowy, ciemiernik cuchnący, śnieżyczka Elweza, wiciokrzew kamczacki, perłówka wyniosła, śniedek Bouchého, śniedek zwisły, czeremcha wirginijska, dąb błotny, choina kanadyjska, róża żółta, wrotycz balsamiczny, fiołek rogaty, fiołek motylkowy, fiołek bławatkowy.

Stare cmentarze są też ostojami rzadkich i rodzimych gatunków, występujących spontanicznie. W grupie tej wymienić warto gatunki takie jak: przywrotnik pasterski, czosnek skalny, marzanka barwierska, dzwonek boloński, dzwonek szerokolistny, turzycza rozsunięta, turzycza loarska, kokorycz drobna, nercznica Borrera, nercznica górską, pszonak jastrzębcolistny, trzmielina brodawkowata, janowiec ciernisty, posłonek rozesłany, strzęplica piramidalna, groszek skrzydlasty, pszeniec

Krokus okazały (*Crocus speciosus*)

Migdałowiec karłowy (*Amygdalus nana*)

Fiołek rogaty (*Viola cornuta*)

Ciemniak cuchnący (*Helleborus foetidus*)

Dzwonek rapunkut (*Campanula rapunculus*)

Róża żółta (*Rosa foetida*)

różowy, perlówka jednokwiatowa, korzeniówka pospolita, zerwa kłosowa, pięciornik biały, pięciornik wiosenny, drakiew wonna, żebrzyca roczna, dziewanna fioletowa, przetacznik ząbkowany czy przetacznik pagórkowy.

A oto gatunki rodzime, które zostały celowo wprowadzone do uprawy: podagrycznik pospolity, podagrycznik pospolity forma pstrolistna, dąbrowka rozłogowa, czosnek niedźwiedzi, smagliczka skalna, kopytnik pospolity, pokrzyk wilcza jagoda, dzwonek karpacki, zimowit jesienny, konwalia majowa, kokorycz pusta, kokorycz pełna, kokorycz wątła, goździk siny, dyptan jesionolistny, złoć żółta, złoć drobna, śnieżyczka przebiśnieg, przytulia wonna, bodziszek czerwony, łyszczec wiechowaty, ciemiernik biały, przylaszczka pospolita, turówka wonna, kosaciec syberyjski, zdrojówka rutewkowata, rojownik pospolity, jasnota plamista, groszek szerokolistny, śnieżycza wiosenna, lilia bulwkowata, wiciokrzew pomorski, kosmatka gajowa, trojeść rozesłana, pióropusznik strusi, niezapominajka leśna, ułudka leśna, lebiodka pospolita, mozga trzciniowa forma pstrolistna, wiechlina Chaixa, wielosił błękitny, miodunka plamista, sasanka łąkowa, cebulica dwulistna, jarzab brekinia, pełnik europejski, smółka pospolita.

Prowadząc badania florystyczne na starych cmentarzach Wielkopolski, zauważyłam również wiele motywów roślinnych zdobiących nagrobki. Najczęstszym był liść palmy daktylowej; dalej – ulistnione gałązki lub same liście bluszczu pospolitego i wawrzynu szlachetnego, nierzadko splecione w wieniec. Innym dość częstym motywem roślinnym był pień drzewa, oznaczający życie – zazwyczaj dodatkowo

opieczony bluszczem. Czasami towarzyszył mu drwal, który uosabia śmierć. Ścięty pień to nagle przerwane życie – ten motyw umieszczano więc na grobach poległych żołnierzy i młodych ludzi zmarłych tragicznie. Z kolei na zbiorowych mogiłach z okresu pierwszej wojny światowej często można dostrzec wieniec z liści dębu i wawrzynu szlachetnego.

W naszym najbliższym otoczeniu, czyli w Poznaniu, większość starych cmentarzy przekształcono w parki – dawnymi nekropoliami są na przykład Park Dąbrowskiego, Park Marcinkowskiego czy Park Górczyński. Swoją starą rys charakterystyczny zachowały jedynie dawny cmentarz katolicki przy ul. Winogrody (naprzeciw Hotelu Vivaldi), cmentarz na Dębcu, dwa cmentarze wyznaniowe – ewangelicki i katolicki – na Cytdeli oraz zachodnia część cmentarza zasłużonych na Wzgórzu św. Wojciecha. Z roślin ozdobnych dawniej wprowadzonych do uprawy spotkać tu możemy – aster nowobelgijski, orlik pospolity, kokorycz pełna, niezapominajka leśna, złoć żółta, złoć polna, bluszcz pospolity, śniedek Bouchégo, śniedek zwisły, tulipan leśny, barwinek pospolity, fiołek bławatkowy, fiołek wonny.

Zachęcam wszystkich do szukania roślin funeralnych na starych cmentarzach i w parkach pocmentarnych na terenie Poznania. Są to w większości rośliny wiosenne – warto więc taki spacer zaplanować w pierwszych cieplejszych miesiącach roku.

DR ANETA CZARNA

*Umarłych wieczność dotąd trwa,
dokąd pamięcią się im płaci.
Chwiejna waluta. Nie ma dnia
by ktoś wieczności swej nie tracił.*

WISŁAWA SZYMBORSKA

